

Kansallisten vaikuttavuusmittareiden kehittäminen yleisille kirjastoille

Varsinais-Suomen maakuntakirjasto on laatimassa yhteistyössä verkostonsa kanssa uusia visioita maakunnan, Vaskin ja Turun kaupungin kirjastopalveluille.

Näistä visioista kaupungin tasoisen vision tavoitteena on **kirjastotyön hyvinvointivaikutusten edistäminen ja näiden saattaminen näkyvämmiksi.**

[Maakuntatasoinen visio tavoittelee maakunnallisen osaamispääoman yhteistä ja tasapainoista kehittämistä.]

[Vaski-vision tavoitteena on ryhmittymän yhteisen identiteetin vahvistamista.]

Miten tämä onnistuu?

”Edistää kirjastotyön hyvinvointivaikutuksia ja saattaa ne näkyvämmiksi.”

Ainakin kolme tehtävää:

1. Keskitymme siihen kirjastotyöhön, josta on näyttöä, että se vaikuttaa kansalaisten hyvinvointiin.
2. Parannamme hyvinvointia lisäävän kirjastotyön tehoa ja vaikutusala.
3. Kehitämme käytännölliset mittarit, tunnusluvut ja indikaattorit, joilla voimme uskottavasti osoittaa kirjastotyön vaikuttavuutta.

Keskitytään tässä tilaisuudessa tähän:

”Kehitetään luotettavat mittarit, tunnusluvut ja indikaattorit, joilla voimme uskottavasti ja konkreettisesti osoittaa kirjastotyön positiivisia vaikutuksia kansalaisten hyvinvointiin.”

Jos onnistumme kytkemään nämä vaikutukset kuntien pitkän aikavälin strategisiin tavoitteisiin (esim. työllisyyden, terveyden, toimeliaisuuden edistäminen), voimme tehdä johtopäätöksiä kirjastotyön vaikuttavuudesta.

Pohdittavaa

Vaikuttava kirjastotyö = tavoitteellinen, systemaattinen ja resurssitehokas työ, josta kansalaisille on todistettavasti positiivista hyötyä? (Lähtökohta: vaikuttavuus käyttäjiin)

Huom. Vaikuttava kirjastotyö EI ole:

- ylipalvelemista
- ennakoimattomien (sivu)vaikutusten tuottamista
- kohdealueen ulkopuolella vaikuttamista
- ohimenevää tai lyhytkestoista vaikuttamista

Vaikuttava kirjastotyö?

*Arvio kirjastotyön suunnasta ja ydintehtävistä:
Tulevaisuuden kirjastoissa tarvitaan moniosaajia,
joilta vaaditaan perinteisen kirjasto-osaamisen
lisäksi muun muassa entistä vahvempaa
tietoteknistä, juridista sekä talous- ja
markkinointiosaamista. Tarvetta tulee olemaan
myös entistä enemmän pedagogisille taidoille.
Lisäksi kirjastoalan ammattilaisilta edellytetään
aikaisempaa sosiaalisempaa otetta
asiakaspalvelutehtävissä ja työyhteisössä
toimimiseen.” (Pirjetta Kaijalainen, blogi)*

Vaikuttava kirjastotyö?

Ehdotuksia vaikuttaviin tehtäviin:

- verkkokirjaston hyödyntäminen käyttäjäkoulutuksessa ja palvelujen tuotannossa;
- asiakaslähtöinen sisältötuotanto itse tai kumppanuuksien kanssa;
- työpajat ja ohjattu toiminta
- vuorovaikutteiset ja personoidut palvelut kohderyhmille;
- sosiaalinen kirjastotyö, vertaispalvelujen kehittäminen
- lisätyn todellisuuden hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä.
- keskustelufoorumien ja sosiaalisen median hyödyntäminen

(Mukailtu M. Sarmela, 2002 ja Arja Kangaspunta 2015, Kirjaston ja kirjastotyön muutos)

Käsitteitä

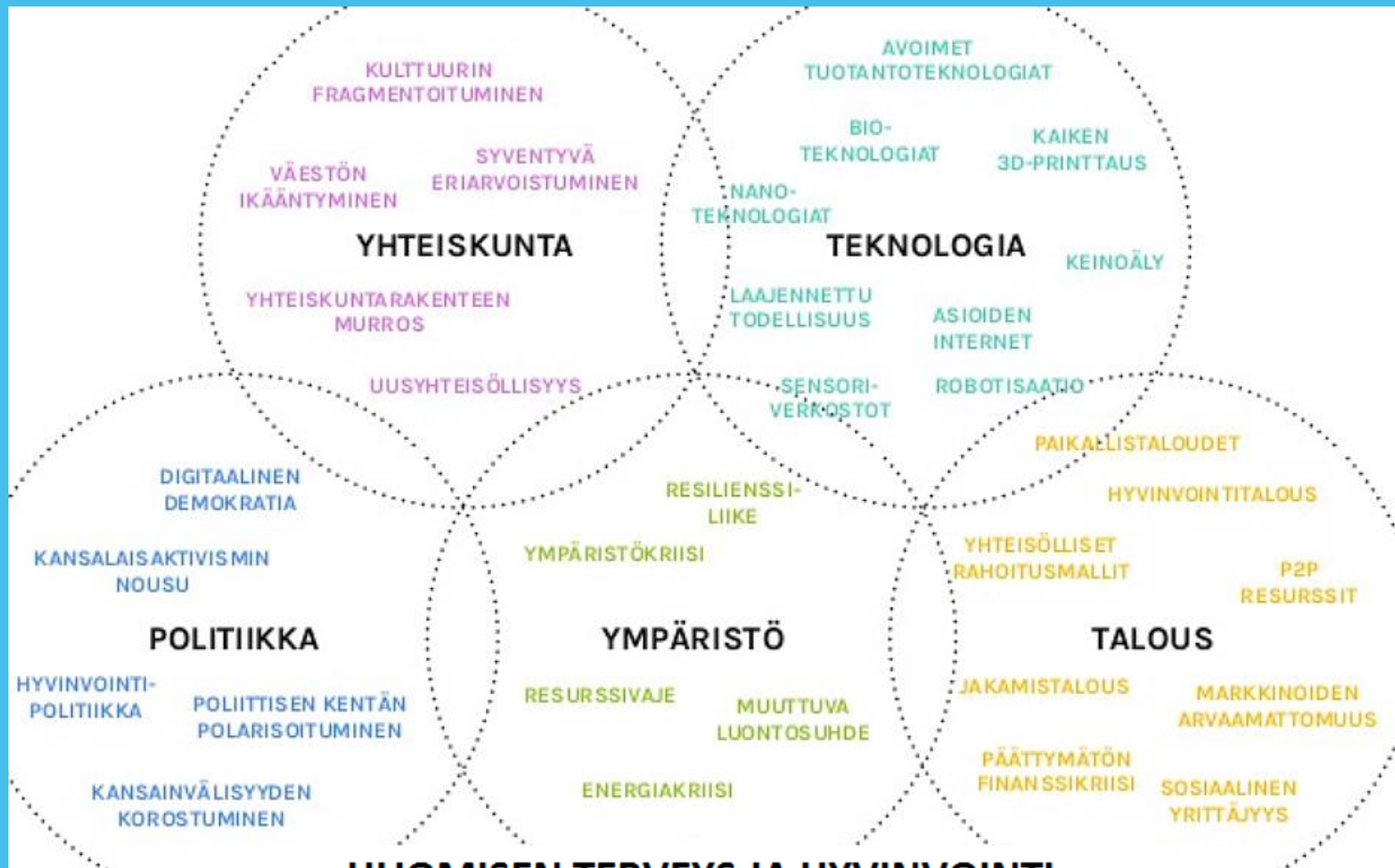
Hyvinvointi = toimintakykyä + osallisuutta
Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen tulevaisuusraportti 2014:3

	Hyvinvointi	Onnellisuus
Elintaso	Aineellisiin resursseihin perustuva tarpeentyydytys	Subjektiiiviset tunteet ja kokemukset yksilön materiaalisista ja ulkoisista elinehdoista
Elämän laatu	Ihmisten välisiin, ihmisten ja yhteiskunnan sekä ihmisten ja luonnon välisiin suhteisiin perustuva tarpeentyydytys	Subjektiiiviset tunteet ja kokemukset suhteessa ihmisiin, luontoon ja yhteiskuntaan

Elintason, elämänlaadun, hyvinvoinnin ja onnellisuuden nelikenttä (Kallio 2004)

Hyvinvoinnin haasteet

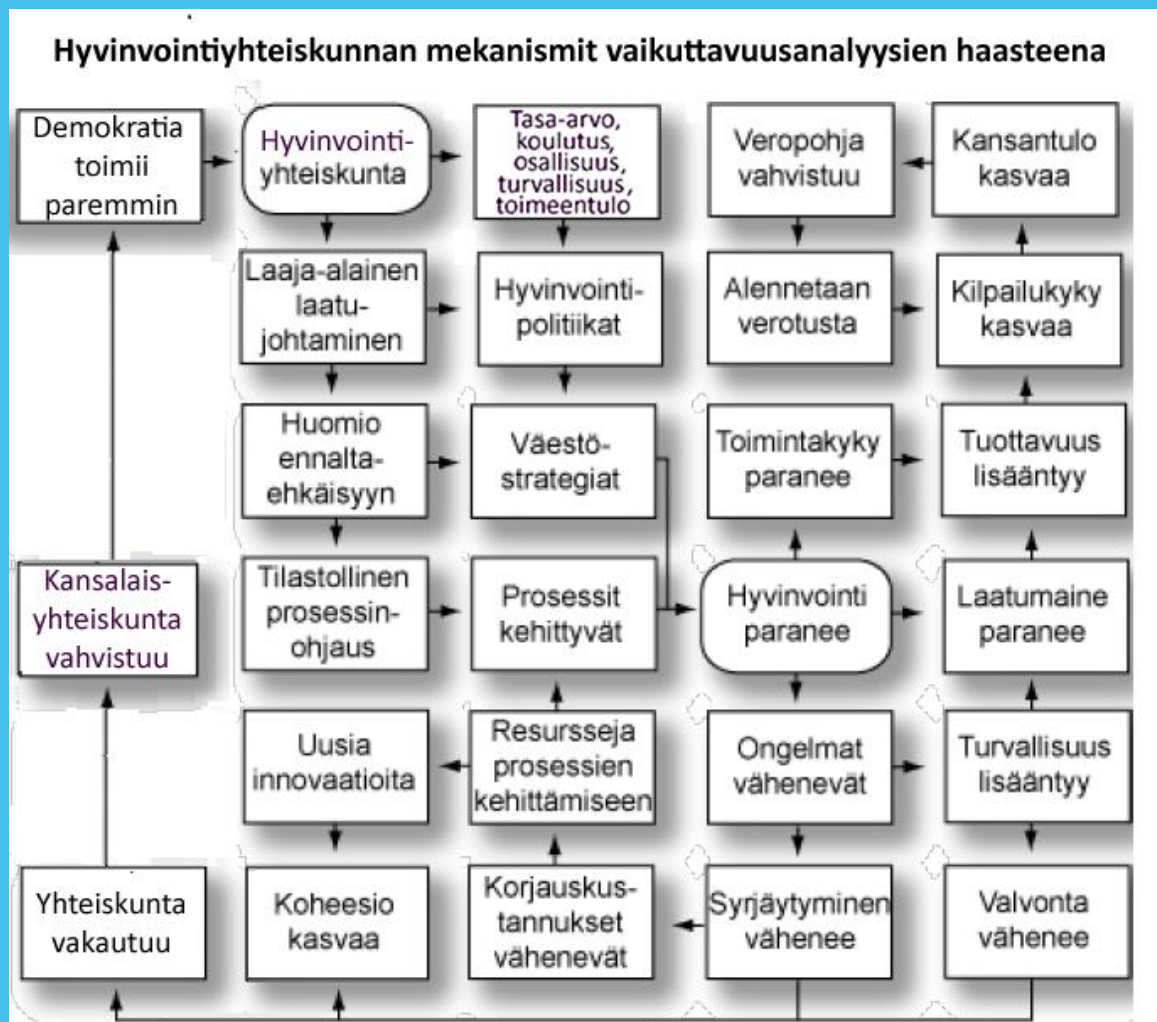

HUOMISEN TERVEYS JA HYVINVOINTI

Tutkimus tulevaisuuden asiakastarpeista osana
 Sitran Huomisen tarpeet sote-palveluiden rahoitukselle -hanketta.

16.06.2014

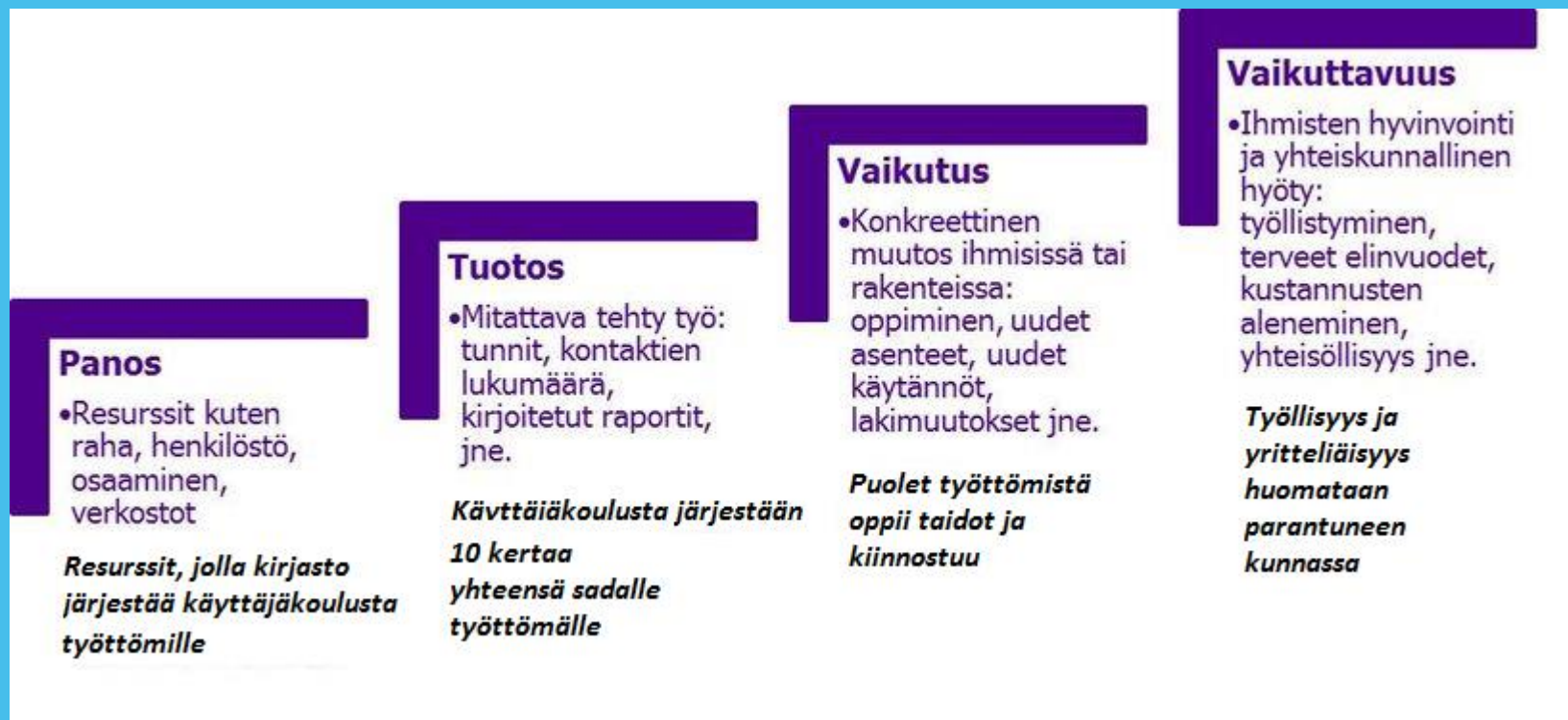
Hyvinvointimekanismin sisäiset suhteet: miten voimme vaikuttaa?

Mukaiitu Timo Tuuralan kaaviosta
(Tuurala Timo. Internetsivut 2002)

Kirjastotyön vaikuttavuusketju

Mukailtu, lähde: Matti Aistrich, Sitra

Sitä mukaa kuin vaikuttavuusketju etenee, toiminnan mahdollinen merkityksellisyys kasvaa. Samalla kuitenkin toiminnan mitattavuus vaikenee

Vaikuttavuuden mittaaminen: kolme lähestymistapaa (Aistrich, Sitra)

1. Selvitetään tarkasti rajatun toiminnan pitkäaikaisia vaikutuksia jonkun kohderyhmän sisällä. Menetelminä mm. kohderyhmähaastattelut ja pitkäaikaissuranta. *Arvio: työläs ja rajallinen.*
2. Valitaan ne ilmiöt johon haluamme vaikuttaa, asetetaan tavoitteet ja mitataan missä määrin on tapahtunut toivottavaa muutosta. *Arvio: konkreettisempi, mutta epäluotettavampi ja/tai epävarmempi*
3. Oletetaan yhteys vaikutuksen ja vaikuttavuuden välillä ja keskitytään miettimään, mikä estäisi tämän yhteyden toimivuutta.

Vaikuttavuuden mittaaminen: kolme tapaa saada vaikuttavuus näkyviin (vrt. Ditte Winqvist)

1. Mitataan vaikuttavuutta vain yksittäisen tiedon osalta luvuin tai verbaalisella indeksillä:

*työttömien asiointitaidot käyttäjäkoulutuksen jälkeen
2016: 1 // 2018: 1,1 : Onko tämä lisännyt hyvinvointia?*

2. Ilmaistaan kehitystä/muutostilaa tunnusluvuin, joka yhdistää vähintään kaksi mittaria:

*käyttäjäkoulutusten määrä suhteessa työttömien asiointitaitojen paraneminen
2016: 10:1 // 2018: 15:1,1*

3. Määrällinen tai laadullinen indikaattori, joka on sitoutunut tavoitteeseen:

työllisyyden paraneminen suhteessa työttömien asiointitaitojen paranemiseen.

Toiminnan vaikuttavuuden tasot: miten syvältä haluamme mitata palvelujen vaikuttavuutta (Lancaster)

- 1) palvelujen olemassaolo,
- 2) tietoisuus palveluista
- 3) palvelujen kokeilu
- 4) palvelujen käyttöönotto
- 5) palvelujen suositeltavuus
- 6) palvelujen yhteiskunnallinen hyöty

Summa summarum:

Onko mahdollista mitata kirjastotyön yhteiskunnallista vaikuttavuutta?

Ehdotus: voimme yrittää mikäli

- 1) Rajaamme sitä mitä haluamme mitata
- 2) Emme yritä mitata kaikkea.
- 3) Olemme konkreettia ja rehellisiä
- 4) Emme pyri liian syvälliseen näyttöön
- 5) . . . . .

Kiitos!